

รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของ ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

AN OPERATIONAL MODEL OF ART AND CULTURAL NOURISHMENT AS
PERCEIVED BY ADMINISTRATORS IN NAKHON RATCHASIMA RAJABHAT
UNIVERSITY

ดร.ไสว กันนูลา

DR.SWAI KANNULA

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องรูปแบบดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมและสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาค้นคว้าเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการสำรวจ (Survey) ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นจากประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าสำนักงาน คณบดี หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน รองคณบดี รองผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน/และประธานโปรแกรมวิชาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 120 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และขั้นตอนที่ 2 การค้นคว้าเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 14 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีการดำเนินงานมากที่สุดคือ การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม รองลงมาคือ ด้านการดำรงศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ สำหรับความต้องการในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านการดำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ

การสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การดำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม 2) การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม 3) การเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) การพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม สามารถดำเนินการได้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการ 2) การวางแผน 3) การดำเนินการ 4) การประเมินผล และ 5) การปรับปรุงแก้ไข

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the present condition of and the need for the operation of art and cultural nourishment and to create the operational model of art and cultural nourishment as perceived by administrators in NakhonRatchasimaRajabhat University. This study was carried out by mixed method and consisted of 2 stages as follows:

Stage 1. Quantitative research. The samples for this stage, which were selected by purposive sampling, were 120 administrators who were heads of the dean offices, office heads, office or institute directors and deputy directors, associate deans, and heads of programs in NRRU in the academic year 2013. Questionnaires were used as a tool to survey the samples' opinions in this stage.

Stage 2" Qualitative research. The samples for this stage were 14 administrators who were currently or used to be vice-presidents, faculty deans and office or institute directors in NRRU. The samples were selected by means of purposive sampling. In-depth interview method was used to gather the data and structural interview forms were chosen as an instrument

The research revealed that :

The overall performance of the operation of art and cultural nourishment in NRRU was in the average level. When considering in each aspect, it was found that the operation of art and cultural nourishment in the aspects of art and cultural promotion was in the highest level followed by the operation of art and cultural nourishment in the aspects of art and cultural preservation, dissemination and development respectively. The overall need for art and cultural nourishment in NRRU was in high level when considering in each aspect it was found that the need for art and cultural nourishment in the aspect of art and cultural preservation was in the highest level followed by the need for art and cultural nourishment in the aspect of art and cultural promotion and dissemination respectively.

The creation of the proper operational model of art and cultural nourishment in NRRU in all 4 aspects; i-e, in the aspect of 1) art and cultural preservation. 2) art and cultural promotion, 3) art and cultural dissemination and 4) art and cultural development could be carried out in 5 stages which were: 1) preparation stage, 2) planning stage, 3) operation stage, 4) evaluation stage and 5) improvement Stage.

บทนำ

ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งที่จะหล่อหลอมให้คนในชุมชนเกิดจิตสำนึกที่ดีและเห็นความสำคัญในการที่จะช่วยกันดูแลรักษาเค้ามรดกวิถีชีวิตความเป็นมาของบรรพบุรุษให้คงอยู่กับสังคมและประเทศชาติตลอดไป จากความสำคัญดังกล่าวจึงก่อให้เกิดหน่วยงาน

อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมขึ้นในหลายระดับ เช่น ในระดับนานาชาติได้แก่ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) และในระดับประเทศได้แก่ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสังกัดกระทรวง

วัฒนธรรมนอกจากนี้ในสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษายังได้กำหนดให้การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมเป็นภารกิจของสถาบันอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษา ที่ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นมหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 พร้อมกัน จำนวน 41 แห่ง เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547 มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้างหน่วยงาน โครงสร้างการบริหาร และอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบให้สอดคล้องกับภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ 4 ประการ คือ การผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมการดำเนินงานตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา : 2555)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ดังนั้นจึงต้องมีระบบและกลไกการดำเนินงานด้านนี้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยจะต้องมีจุดเน้นเฉพาะที่สอดคล้องตามปรัชญาวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยและมีการบูรณาการเข้ากับพันธกิจอื่นๆ โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตรวมทั้งมีการจัดกิจกรรมที่ฟื้นฟูอนุรักษ์สืบสานเผยแพร่พัฒนา ศิลปะและวัฒนธรรมสร้างสรรค์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ที่ดีในด้านการทำศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งเป็นรากฐานในการดำรงชีวิตที่สงบสุขของคนในสังคมต่อไป

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นหน่วยงานสนับสนุนที่มีภารกิจหลักในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมซึ่งเป็นภารกิจหลัก 1 ใน 4 จะต้องดำเนินการตามภารกิจของมหาวิทยาลัยให้ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดพันธกิจของหน่วยงานให้สร้างความตระหนักถึงคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมา และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาส่งเสริมเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยมรดกวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นปลูกฝังคุณลักษณะ และค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เหมาะสมแก่สังคมและได้กำหนดกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นนโยบายของสำนักฯ คือ ทำนุ

บำรุง อนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ศึกษาวิจัย ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมให้นักศึกษา ประชาชน มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทาง ศาสนาศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น(สำนักศิลปะและวัฒนธรรม 2556 :3) และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมผู้วิจัยจึงกำหนดเนื้อหาสาระในการสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม

ดังนั้นเพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาสามารถดำเนินการด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับภารกิจหลักอย่างแท้จริง อีกทั้ง ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญในการเสนอโครงการวิจัยเรื่องรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประโยชน์ของการวิจัย

หน่วยงานในมหาวิทยาลัยสามารถนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้เป็นรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ให้มีความเหมาะสมและเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตและการจัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติให้เจริญยั่งยืนสืบไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและค้นคว้าเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยการสำรวจ (Survey) เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นและขั้นตอนที่ 2 การศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นที่หลากหลาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สถานที่เก็บข้อมูลมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการเก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้แก่ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง หัวหน้าสำนักงานคณบดี หัวหน้าสำนักงานผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน รองคณบดี รองผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน และประธานโปรแกรมวิชาในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีการศึกษา 2556 จำนวน 120 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ศึกษาจากประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert, 1932 : 1-55) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในด้าน 1) การธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม 2) การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม 3) การเผยแพร่ศิลปะ

และวัฒนธรรมและ 4) การพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม มีตัวข้อคำถาม จำนวน 4 ข้อ มีแนวข้อคำถามย่อย จำนวน 59 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 1 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา สถานที่เก็บข้อมูล คือมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก/สถาบันในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่ง รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการสำนัก/สถาบันในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 14 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive & Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 4 ด้านคือ 1) ด้านการธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม 2) ด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม 3) ด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) ด้านการพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ใน 4 ด้าน คือ 1) การธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม 2) การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม 3) การเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) การพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 1 ข้อ

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปรากฏผลดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

1.1 ผู้บริหาร ระบุว่า การดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีการดำเนินการมากที่สุด คือการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม รองลงมา ได้แก่ ด้านการธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม และด้านที่มีการดำเนินการน้อยที่สุดคือด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมและด้านการพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมและเมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้านตามลำดับการดำเนินงานจากมากไปหาน้อยด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา มีการดำเนินการมากที่สุด รองลงไปได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเพณีไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง และการจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมวันสำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันเฉลิมพระชนมพรรษา ตามลำดับ ส่วนการให้ทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นมีการดำเนินการน้อยที่สุด ด้านการธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การรวบรวมและจัดทำทะเบียนมรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมของชาติที่อยู่ในท้องถิ่น เช่น จัดทำทะเบียนโบราณสถานและโบราณวัตถุ มีการดำเนินการมากที่สุด รองลงไปได้แก่การจัดรวบรวมโบราณวัตถุและวัสดุที่สำคัญทางวัฒนธรรมไว้เป็นหมวดหมู่ และการจัดแสดงบันทึกรายละเอียดข้อมูล ประวัติความเป็นมา ตลอดจนประโยชน์ใช้สอยของมรดกทางวัฒนธรรมที่อยู่ในหอวัฒนธรรมตามลำดับส่วนการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศทางศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่นและการเฝ้าระวังป้องกันปัญหาทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมมีการดำเนินการน้อยที่สุดด้านการพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาราย

ข้อพบว่า การจัดการอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพในท้องถิ่นโดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิตแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีการดำเนินการมากที่สุด รองลงไปได้แก่การปฏิบัติตามแผนงานโครงการด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่วางแผนไว้อย่างต่อเนื่องและ การวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นภายในสถาบันตามลำดับ ส่วนอาคารสถานที่ในการปฏิบัติงานและจัดกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมที่เหมาะสมมีการดำเนินการน้อยที่สุดและด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม เมื่อพิจารณาข้อพบว่า การจัดการแสดงดนตรี-นาฏศิลป์พื้นบ้านมีการดำเนินการมากที่สุด รองลงไปได้แก่การจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินการด้านศิลปะและวัฒนธรรมเผยแพร่ให้ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทราบ และการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมและการจัดทำสื่อทัศนูปกรณ์เพื่อเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม ตามลำดับ ส่วนการจัดแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมพื้นบ้านระหว่างประเทศและการจัดประกวดแข่งขันทางด้านช่างฝีมือ เช่น แกะสลัก การจักสาน การจัดดอกไม้ เป็นต้น มีการดำเนินการน้อยที่สุด

1.2 การศึกษาความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า ความต้องการในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมและด้านที่มีต้องการน้อยที่สุดคือด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมและเมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้านตามลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านการธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า การวางแผนการดำเนินงานทางศิลปะและวัฒนธรรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว มีความต้องการมากที่สุด รองลงไปได้แก่การจัดทำทะเบียนประวัติบุคลากรทางวัฒนธรรมสาขาต่างๆในท้องถิ่นและการสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรมในด้านการธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น และการรวบรวมผลงานวิจัยไว้ในหอวัฒนธรรมตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนให้มีหน่วยงานพิทักษ์วัฒนธรรมขึ้นในท้องถิ่นมีความต้องการให้ดำเนินการน้อยที่สุด ด้านการส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม

พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมเกี่ยวกับประเพณีไทย เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น มีความต้องการให้ดำเนินการมากที่สุด รองลงไปได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมวันที่สำคัญเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรีวันเฉลิมพระชนมพรรษาและการจัดกิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันมาฆบูชาวันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา ตามลำดับ ส่วนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่น เช่น งานแข่งเรือ งานสูชั้วข้าว งานแห่นางแมว เป็นต้น มีความต้องการให้ดำเนินการน้อยที่สุด ด้านการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมพบว่า การเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะและวัฒนธรรมในสาขาต่างๆ มาบรรยายให้ความรู้แก่นักศึกษาและผู้สนใจและการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมมีความต้องการให้ดำเนินการมากที่สุด รองลงไปได้แก่การจัดทำสื่อทัศนูปกรณ์เพื่อเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และการจัดประกวดแข่งขันทางด้านมารยาทไทยสำหรับเยาวชนทุกระดับตามลำดับ ส่วนการจัดประกวดแข่งขันเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมทางภาษา เช่น การอ่านทำนองเสนาะ การแต่งบทประพันธ์ มีความต้องการให้ดำเนินการน้อยที่สุดและด้านการพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม พบว่า ความต้องการอาคารสถานที่ในการปฏิบัติงานและจัดกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมที่เหมาะสมมีความต้องการให้ดำเนินการมากที่สุด รองลงไปได้แก่การวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นภายในสถาบัน และการสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนร่วมมือในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมตามลำดับ ส่วนการประชุมผู้นำท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและธรรมชาติ มีความต้องการให้ดำเนินการน้อยที่สุดขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้บริหารหรือเคยเป็นผู้บริหารตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการสำนักฯ คณบดี ปรากฏผลดังนี้

ผลการสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม 2)

การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม 3) การเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) การพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม นั้น ดำเนินการได้ดังนี้

1. การเตรียมการ โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นพื้นฐาน แนวทางและปัญหาในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมให้ครอบคลุมทุกประเด็นในการดำเนินงาน

2. การวางแผน คือ การวิเคราะห์ทบทวนว่ามีอะไรบ้างที่ต้องทำ ใครคือผู้รับผิดชอบ มีวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้างที่มีความจำเป็นต้องใช้ การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนต้องใช้เวลาระยะเวลาเท่าใด จัดลำดับการทำงานว่าสิ่งใดต้องดำเนินการก่อนหลังอย่างไร กำหนดเป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจน และคาดหวังว่าความสำเร็จที่คุ้มค่างกับการลงทุนก่อนลงมือปฏิบัติ จากนั้นวางแผนเพื่อดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. การดำเนินการ คือ การลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องและต้องทำให้ถูกต้องตั้งแต่แรกจะได้ไม่ต้องแก้ไขหรือรับผลเสียจากการกระทำที่ผิดพลาด ตรวจสอบทุกขั้นตอน หากพบข้อบกพร่องให้รีบแก้ไขก่อนที่ความเสียหายจะขยายเป็นวงกว้าง

4. การประเมินผล คือ การตรวจสอบให้รู้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งขบวนการทำงานควรประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบให้ชัดเจน รวบรวมข้อมูล พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้ ตรวจสอบวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติจริง ว่าทำได้ตามแผนหรือไม่ ตรวจสอบผล ที่ได้ว่าได้ตามเป้าหมายหรือไม่ และรายงานแสดงผลการตรวจสอบรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว

5. การปรับปรุงแก้ไข เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้ว หากพบว่า ผลการดำเนินงานสำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานให้คงความดีนี้ไว้ และถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุโดยการค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่สาเหตุ การเน้นย้ำนโยบาย การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงานเพื่อให้การทำงานครั้งต่อไปดีกว่าเดิม การประชุมเพื่อทบทวนกระบวนการทำงาน

อภิปรายผล

การสังเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การสร้างรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การธำรงรักษาศิลปะและวัฒนธรรม 2) การส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม 3) การเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม และ 4) การพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรม สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. การศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เป็นพื้นฐาน แนวทางและปัญหาในการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมให้ครอบคลุมทุกประเด็นในการดำเนินงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัยบุญประเสริฐ (2532 : 50-51) โดยกล่าวว่า การเตรียมการสำหรับการวางแผนประกอบด้วยการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาสถานภาพปัจจุบันการประเมินปัญหาและความต้องการการพยากรณ์หรือการคาดคะเนแนวโน้มที่เกี่ยวกับงานตามภารกิจการคาดคะเนด้านทรัพยากรและการเงินการกำหนดโครงสร้างและสายการประสานงานการวางแผนการกำหนดคณะกรรมการการกำหนดตัวบุคคลและภาระความรับผิดชอบการกำหนดแบบฟอร์มที่จำเป็นต้องใช้และแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 3-7) ได้กล่าวถึงกระบวนการก่อนการวางแผน (Pre-Planning) ว่าก่อนที่จะทำการวางแผนหน่วยงานที่รับผิดชอบมีหน้าที่ดำเนินงานคือ กำหนดวิธีการในการวางแผนกำหนดโครงสร้างทางกลไกการบริหารการศึกษาโดยให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและนำแผนไปใช้จัดสร้างเครื่องมือและวิธีปฏิบัติในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์สถิติข้อมูลที่เป็นในการวางแผนกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาของชาติโดยผู้มีอำนาจรับผิดชอบจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจากการศึกษาเกี่ยวกับหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถาน นิติเทพชัยยะ (2556) พบว่า หน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จำแนกได้ 3 ประการ คือ 1) ศึกษาค้นคว้าหน้าที่นี้เป็นหน้าที่สำหรับการรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะได้ทราบถึงความเป็นมาและเรื่องราวของสิ่งที่จะต้องทำการอนุรักษ์หรือทำการจัดแสดง 2) อนุรักษ์เป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของพิพิธภัณฑสถานว่าการอนุรักษ์นี้อาจจะกระทำได้ดีกับสิ่งที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรมกล่าวคือ

สามารถจัดเก็บวัตถุจริงสำหรับการจัดแสดงในกรณีที่เป็นรูปธรรมหรือจัดเก็บความรู้หรือกระบวนการในการสร้างสรรค์ให้มีความสมบูรณ์ซึ่งสิ่งนี้มีลักษณะเป็นนามธรรม(3)จัดแสดงเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดเนื่องจากเป็นกระบวนการที่ทำให้การอนุรักษ์และการค้นคว้าเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดการจัดแสดงต้องอาศัยการสื่อความหมายเข้ามาเป็นส่วนประกอบในการจัดแสดงเพื่อที่จะสื่อความให้กับผู้เข้าชมสามารถทำความเข้าใจได้ว่าสิ่งเหล่านี้ที่ต้องการจัดแสดงนั้นมีความสำคัญอย่างไรซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้เข้าชมชม

2. การวางแผน คือ การวิเคราะห์ทบทวนว่ามีอะไรบ้างที่ต้องทำ ใครคือผู้รับผิดชอบ มีวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้างที่มีความจำเป็นต้องใช้ การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนต้องใช้ระยะเวลาเท่าใด จัดลำดับการทำงานว่าสิ่งใดต้องดำเนินการก่อนหลังอย่างไร กำหนดเป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจนและคาดหวังว่าความสำเร็จที่คุ้มค่ากับการลงทุนก่อนลงมือปฏิบัติ จากนั้นวางแผนเพื่อดำเนินการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในด้านต่างๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนันต์ เกตุวงศ์ (2543: 3-9) ที่ให้ความหมายของการวางแผนว่า กระบวนการในการวางแผนเป็นกระบวนการในการตัดสินใจและการกำหนดวิธีการดำเนินงานในอนาคต และการวางแผนเป็นองค์ประกอบสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของการบริหารซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการวางแผนนั้น อุทัยบุญประเสริฐ (2532 : 49-59) กล่าวว่า เป็นการดำเนินงานที่มีการจัดลำดับขั้นตอนกิจกรรมรวมทั้งกำหนดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการวางแผนในแต่ละขั้นตอนได้อย่างเหมาะสมชัดเจนและเป็นระบบกระบวนการวางแผนควรประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นตอนเตรียมการสำหรับการวางแผน 2) ขั้นตอนวางแผน 3) ขั้นตอนการดำเนินการหรือขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ 4) ขั้นตอนติดตามประเมินผล 5) ขั้นตอนทบทวนปรับแผนหรือการจัดทำแผนใหม่และแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 3-4) ที่กล่าวว่า การวางแผน (Planning) แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนคือ 1) การวินิจฉัยเป็นการวินิจฉัยสภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องทั้งด้านความเพียงพอความต้องการของสังคมและความสำเร็จสิ่งที่ยึดเป็นเกณฑ์

ในการวินิจฉัยมี 3 ประการคือ (1) ความสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศ (2) ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีคุณภาพสูงสุด (3) ประสิทธิภาพในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (2) การกำหนดนโยบายนโยบายที่กำหนดขึ้นเป็นผลที่มาจากผลการวินิจฉัยเพื่อแสดงให้เห็นถึงทิศทางที่จะดำเนินการในลักษณะใดมุ่งเน้นด้านใด (3) การกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับความต้องการในอนาคตเป็นการกำหนดงบประมาณที่จะต้องใช้จ่ายในช่วงระยะเวลาที่ใช้แผนนั้นว่าจะต้องใช้เงินประมาณเท่าไรในแต่ละโครงการและรวมทั้งแผนด้วย (4) การจัดลำดับความสำคัญและการกำหนดเป้าหมายเป็นการจัดลำดับความสำคัญของงานที่จะต้องปฏิบัติตามแผนและกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุผลคุ้มค่ากับการลงทุนทางทรัพยากรอื่นเป็นแนวทางไปสู่การเลือกแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (5) การทดสอบความเป็นไปได้เมื่อได้กำหนดส่วนต่างๆ ไปแล้วจำเป็นที่จะต้องทำการตรวจสอบว่าสิ่งที่กำหนดนั้นมีความเป็นไปได้หรือไม่โดยจะไม่กำหนดไว้สูงแต่ไม่สมารถที่จะปฏิบัติให้เป็นไปได้

3. การดำเนินการ คือ การลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนในแผนงานที่ได้เขียนไว้อย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องและต้องทำให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มแรกจะได้ไม่ต้องแก้ไขหรือรับผลเสียจากการกระทำที่ผิดพลาด ตรวจสอบทุกขั้นตอน หากพบข้อบกพร่องให้รีบแก้ไขก่อนที่ความเสียหายจะขยายเป็นวงกว้าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 4-5) ที่กล่าวว่า การนำแผนไปปฏิบัติ (Plan Implementation) เมื่อได้จัดทำแผนงานและโครงการต่างๆ อย่างละเอียดแล้วนำไปปฏิบัติจริงจังนี้เป็นประสมประสานกระบวนการเข้ากับกระบวนการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือแผนประจำปีเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้โครงการต่างๆ ก้าวหน้าไปเรื่อยๆ ในขั้นนี้หน่วยงานบุคลากรต่างๆ ที่รับผิดชอบจะต้องปฏิบัติร่วมกันอย่างจริงจังจึงจะบังเกิดผลตามแผนที่กำหนดไว้และ เอกซีย์ กีสซัพพันธ์ (2538 : 37-39) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติตามแผนว่า หมายถึงการนำแผนที่สร้างขึ้นไปปฏิบัติโดยมีกิจกรรมดังนี้ การกำหนดคนที่รับผิดชอบในการปฏิบัติและควบคุมงานในแต่ละส่วนการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผนก่อนที่จะมีการมอบหมายให้ผู้นั้นรับผิดชอบไปปฏิบัติการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการ

ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเพียงพอการกำหนดรูปแบบความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานอื่นหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับแผนการนิเทศงานช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงานการควบคุมกำกับและติดตามผลการปฏิบัติตามแผนและสมศักดิ์สินธุระเวชญ์ (2542 : 188) ได้กล่าวถึงขั้นการลงมือปฏิบัติ (DO) ว่าประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะคือ 1) การวางแผนการกำหนดการการแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการกระทำกำหนดเวลาที่ต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่างการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ 2) การจัดแบบเมทริกซ์ (Matrix management) การจัดแบบนี้สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ 3) การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงานให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ วางแผนอะไรกำหนดปัญหาวิเคราะห์ปัญหา ทำไมหาสาเหตุอย่างไรวางแผนร่วมกัน นำไปปฏิบัติยืนยันผลลัพธ์แก้ไขทำมาตรฐาน ตรวจสอบปฏิบัติให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมพัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือกัน

4. การประเมินผล คือ การตรวจสอบให้รู้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งขบวนการทำงานควรประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบให้ชัดเจน รวบรวมข้อมูล พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้ ตรวจสอบวิธีการและระยะเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติจริง ว่าทำได้ตามแผนหรือไม่ ตรวจสอบผล ที่ได้ว่าได้ตามเป้าหมายหรือไม่ และรายงานแสดงผลการตรวจสอบรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2524 : 6-7) ที่กล่าวว่า การประเมินผลเพื่อการปรับแผนและการจัดทำแผนใหม่ (Evaluation Revision and Replanning) ขณะที่ใช้แผนอยู่นั้นจะต้องดำเนินการประเมินอัตราความก้าวหน้าและตรวจสอบสิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแผนเนื่องจากการประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องกระทำไปพร้อมกับการนำแผนไปปฏิบัติดังนั้นการทำการรายงานการประเมินผลจะต้องมีกำหนดไว้ในแผนมีกำหนดเวลาที่แน่นอน เช่น ประเมินผลประจำปี ประเมินผลครึ่งแผนหรือเมื่อสิ้นสุดแผนการประเมินผลมีจุดมุ่งหมายอยู่ 2 ประการคือเพื่อ

ทำให้เห็นข้อบกพร่องในแผนเช่นเป้าหมายเป็นไปไม่ได้งบประมาณไม่เพียงพอขั้นตอนการดำเนินงานไม่เหมาะสมการประเมินผลจะทำให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการปรับแผนต่อไปและแนวคิดของเอกซัยท์สัพพันธ์ (2538 : 37-39) ที่กล่าวว่า การประเมินผลแผนหมายถึงการประเมินผลการปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการหรือไม่สำหรับกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติมีดังนี้ผลการปฏิบัติงานได้ตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใดปัญหาและอุปสรรคที่พบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนและการพิจารณาว่าสมควรที่จะมีการทบทวนแผนปรับแผนหรือไม่นอกจากนี้ สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542 : 188) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) ทำให้รู้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผนซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดังนี้ 1) กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ 2) รวบรวมข้อมูล 3) พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้ 4) การรายงานจัดแสดงผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลวโดยรายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์และรายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

5. การปรับปรุงแก้ไข เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้วหากพบว่า ผลการดำเนินงานสำเร็จตามเกณฑ์มาตรฐานให้คงความดีนี้ไว้ และถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุโดยการค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่สาเหตุการย้ายนโยบาย การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงานเพื่อให้การทำงานครั้งต่อไปดีกว่าเดิม การประชุมเพื่อทบทวนกระบวนการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุทัยบุญประเสริฐ (2532 : 58-59) การปรับแผนหรือการปฏิบัติในการวางแผนใหม่เป็นส่วนที่จะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแผนการบริหารแผนและระบบแผนงานทั้งระบบภารกิจสำคัญในส่วนของการปรับแผนคือการทบทวนโครงการและการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติ (Project Reviews Corrective Actions) การทบทวนและปรับแผนประจำปี (Annual Review/update) การทบทวนระยะกลางแผนและปรับแผน (Midterm Plan Reviews/Revision) และการวางแผนใหม่ (Replan) ส่วนนี้จะเป็นการหมุนเข้าสู่วงจร

ใหม่ในระบบการวางแผนและการบริหารทำให้งานวางแผนเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดและ สมศักดิ์ สินธุระเวช (2542 : 188) ได้เสนอแนวคิดการปรับปรุงแก้ไข (Act) ว่า ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดความบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐานให้ปฏิบัติตามแก้ไขปัญหาตามลักษณะที่ค้นพบดังนี้ 1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ 2. ถ้าพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกันเพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ไขเพื่อให้งานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้การย้ายนโยบายการปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงานการประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นความต้องการและช่องทางในการปฏิบัติงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คือ 1) การเตรียมการ 2) การวางแผน 3) การดำเนินการ 4) การประเมินผล และ 5) การปรับปรุงแก้ไข ดังนั้นผู้บริหารจึงควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบองค์ประกอบรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อทดสอบรูปแบบการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามทัศนะของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เพื่อเป็นการต่อยอดการวิจัยและเพื่อให้หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- นิติ เทพชัยยะ. (2546). “หลักสูตรบริหารงานวัฒนธรรม”.
วารสารออนไลน์ CITU Review. ฉบับที่ 1/2556.
วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมศักดิ์ ลินธุระเวช. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2524).
แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.
2525-2529). กรุงเทพฯ.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2543). หลักและเทคนิคการวางแผน. พิมพ์
ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). การวางแผนการศึกษา.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2530). หลักบริหารการศึกษาทั่วไป.
กรุงเทพฯ : อเนกศิลป์การพิมพ์.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). การบริหารทักษะและการปฏิบัติ.
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.